

EVALUACIJA EFEKATA PROGRAMA REHABILITACIJE PUTE M POKRETA NA SMANJENJE NEPOŽELJNIH PONAŠANJA U DJECE USPORENOG KOGNITIVNOG RAZVOJA^{1*}

LELIA KIŠ-GLAVAŠ

primljeno: listopad '96.
prihvaćeno: veljača '97.

Izvorni znanstveni članak
UDK: 376.4
376.5

Rad prikazuje utjecaj ciljanih motoričkih aktivnosti na stimulaciju perceptivnih i spoznajnih funkcija, komunikaciju i socijalno ponašanje, primjenom Rehabilitacije putem pokreta. Rehabilitacija putem pokreta je integrativni pristup cjelokupnom psihofizičkom razvoju djeteta. Kroz doživljaj uspjeha i zadovoljstva pri kretanju, unapređuje se opća sposobnost za učenje, povećava sposobnost kontrole ponašanja u socijalnim situacijama te stječe samopouzdanje i svijest o vlastitim sposobnostima. Evaluacija efekata programa "Rehabilitacije putem pokreta" na smanjenje javljanja nepoželjnih oblika ponašanja iskazanih u razredu u djece usporenog kognitivnog razvoja, izvršena je nakon desetomjesečne primjene Programa u skupini od 9-ero učenika nižih razreda zagrebačkih redovnih osnovnih škola. Analiza rezultata pokazuje da je primjena Programa izazvala pozitivne promjene u ponašanju ispitanika. Ovi rezultati ukazuju na činjenicu da spomenuti program igra značajnu ulogu u kompleksnoj rehabilitaciji djece usporenog kognitivnog razvoja.

UVOD

Pod nepoželjnim ponašanjima podrazumijevaju se sva ona ponašanja koja socijalna sredina doživljava kao upadljiva, neprihvatljiva ili kao takva koja onemogućavaju ili otežavaju usvajanje novih vještina i navika pa time onemogućavaju rehabilitaciju i socijalizaciju (Teodorović, Frey, 1986). Iz ove su definicije vidljiva dva osnovna kriterija za utvrđivanje nepoželjnih ponašanja - stavovi okoline i razina smetnji koje ponašanje predstavlja u odnosu na dijete. Nepoželjna ponašanja nisu stoga statička kategorija, već se mijenjaju ovisno o promjenama socijalne okoline, a odražavaju i druge promjene (npr. neuropsihološke prirode). Mogu biti posljedica negativnih utjecaja socijalne okoline, odraz psihičkih poremećaja osobe i formiraju se pod utjecajem osobina ličnosti (Igrić, 1991).

Pojava nepoželjnih ponašanja u učenika usporenog kognitivnog razvoja predstavlja veliki problem u procesu odgoja, obrazovanja i rehabilitacije, jer uz teškoće učenja, dodatno umanjuje sposobnost za osobnu i socijalnu kompetentnost (Eyman, Call, 1977;

Mavrin-Cavor i Levandovski, 1985; Mavrin-Cavor i Kocijan 1987; Mavrin-Cavor, 1986; Menolascino, 1983; Igrić i Stančić, 1990). Kao najčešći oblici nepoželjnog ponašanja navode se agresivnost, hiperaktivnost, otklonjivost pozornosti, povučenost i anksioznost.

Istraživanja o relacijama nekih značajki osoba s mentalnom retardacijom i njihove socijalne adaptacije, daju često kontradiktorne rezultate. S jedne strane utvrđuju se pozitivne povezanosti između stupnja retardacije i učestalosti nepoželjnih ponašanja (Ross, 1972), a s druge je ustanovljeno, u određenim uvjetima, više nepoželjnih oblika ponašanja u djece s lakom nego u djece s umjerenom mentalnom retardacijom (Mavrin-Cavor, 1986). Neki pak autori nisu našli statistički značajnu povezanost između kognitivnih sposobnosti i nepoželjnih ponašanja (Russel, Forness, 1985). Slično je i s

Mr. sc. Lelia Kiš-Glavaš asistent je na Odsjeku za mentalnu retardaciju Fakulteta za defektologiju Sveučilišta u Zagrebu

^{1*} Rad je prezentiran na Prvom kongresu - Mental Health in Mental Retardation, 13-16 rujna 1995, Amsterdam, The Netherlands